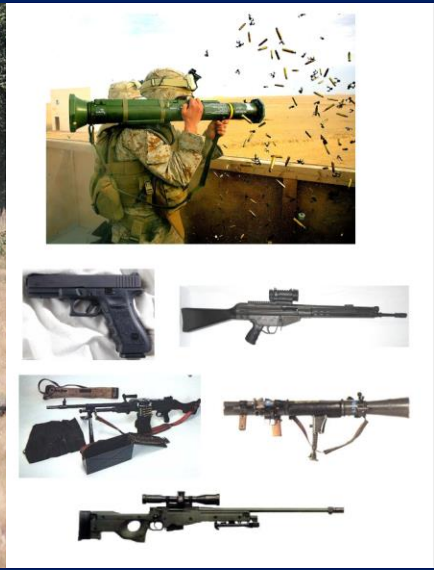

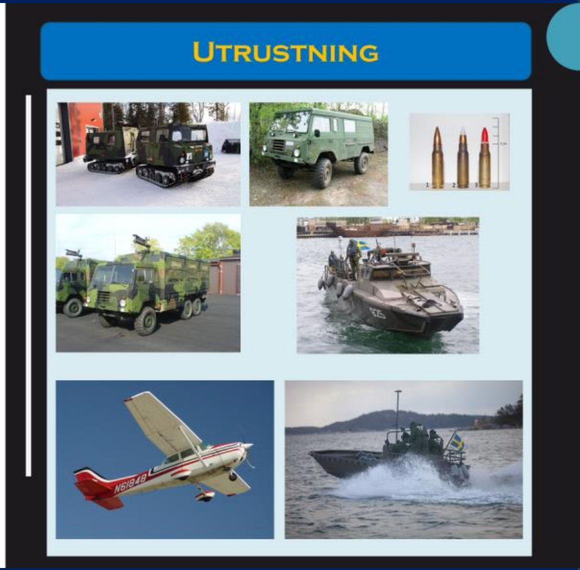

Hemvärnet

Hemvärnet

Den frivillige hemvärnssoldaten har normalt ett civilt liv och all verksamhet inom hemvärnsförbandet som till exempel övningar sker på fritiden. I de flesta fall tränas och utrustas soldaterna av samt är underställda landets reguljära försvarsmakt eller krigsmakt. Hemvärnssoldater betraktas som kombattanter enligt Genèvekonventionerna. Beroende på de nationella lagarna har en soldat oftast skyldighet att inställa sig för tjänstgöring under vissa former av kriser eller under krigstillstånd. I en del länder kan en soldat efter avslutad tjänstgöring i ett ordinarie förband gå över till ett hemvärnsförband för att kompetensen ska behållas inom landets väpnade styrkor.

Hemvärnet är en del av Försvarsmakten och har verkat i olika former sedan 1940. Rikshemvärnsstaben (RHS) organiseras inom Högkvarteret, i försvarsstaben. Högsta chef för Hemvärnet är Rikshemvärnschefen. Hemvärnet består av krigsförband och utgör nästan hälften Försvarsmaktens personal. Alla som tjänstgör i Hemvärnet är frivilliga. Hemvärnet har som huvuduppgifter att skydda, bevaka och ytövervaka.

Laura Maria Swaan Wrede, född 16 augusti 1964, är en svensk militär. Sedan den 30 september 2022 är hon generalmajor och rikshemvärnschef. Laura Swaan Wrede gjorde sin värnplikt vid Norrlands luftvärnsbataljon och inledde sin karriär som officer 1987. Därefter tjänstgjorde hon vid Livgardet och även i ett antal utlandsinsatser, bland annat som observatör i Mellanöstern. Hon har också tjänstgjort i Libanon och Bosnien.[källa behövs] Hon utnämndes 1993 till kapten och tjänstgjorde i slutet av 1990-talet vid Roslagens luftvärnskår.

Åren 2003–2005 genomförde hon Försvarshögskolans chefsprogram. Efter att ha varit operationsledare vid Högkvarteret var hon chef för Livgardet 2017–2020, den första kvinnan på posten. I april 2020 tillträdde hon som ställföreträdande arméchef, då hon tog över efter brigadgeneral Fredrik Ståhlberg. Swaan Wrede befordrades i samband med tillträdandet till brigadgeneral. Sedan den 30 september 2022 är Laura Swaan Wrede generalmajor och rikshemvärnschef.

Hon var adjutant åt kronprinsessan Victoria 2008–2020.
Laura Swaan Wrede invaldes 2022 som ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien. Hennes släkt kommer från Karelen, och hon talar finska

Hemvärnet

Rikshemvärnschefens vapen.

Rikshemvärnschefen, RiksHvC, är högste chef och befälhavare för Hemvärnet. Rikshemvärnschefen innehar tjänstegraden generalmajor och rapporterar till, och är direkt underställd, Sveriges överbefälhavare.

Rikshemvärnschefen ansvarar för Hemvärnet och dess utveckling. Rikshemvärnschefen leder även Hemvärnets stridsskola, överser utbildning inom de olika förbanden, och inspekterar löpande samtliga hemvärnsförband. Rikshemvärnschefen är ordförande i Rikshemvärnsrådet samt i Rikshemvärnstinget.
Hemvärnet består av krigsförband och utgör nästan hälften Försvarsmaktens personal.

Per Micael Bydén, född 13 juni 1964 i Gnarps församling i Gävleborgs län, är en svensk officer som sedan den 1 oktober 2015 är överbefälhavare för Försvarsmakten. Micael Bydén föddes i Röde i Gnarp som ende son och mellersta barnet av tre till Per Erik Alvar och Gun Elisabet Bydén.
Han blev fänrik i marinen 1985, löjtnant i flygvapnet 1991, kapten 1992, major 1996, överstelöjtnant 2001, överste 2006, brigadgeneral 2009, generalmajor 2012 och general 2015. Bydén gjorde värnplikt 1982 på Älvsborgs kustartilleriregemente (KA 4) i Göteborg, och blev 1985 officer vid Kustartilleriet efter genomgången Kustartilleriets och Marinens officershögskola. Sedan han året därefter fullgjort Flygvapnets grundläggande flygutbildning, med flygförarexamen från hösten 1987, var han åren 1989–1997 stridspilot på S 37 Viggen vid Norrbottens flygflottilj (F 21). Han genomgick 1997–1999 Försvarshögskolans chefskurs, var 1999–2002 flygattaché i Washington, D.C. för att 2003 utnämnas till chef för Flygvapnets flygskola.

ÖB

General Micael Bydén

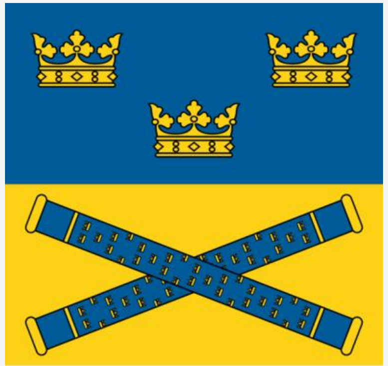

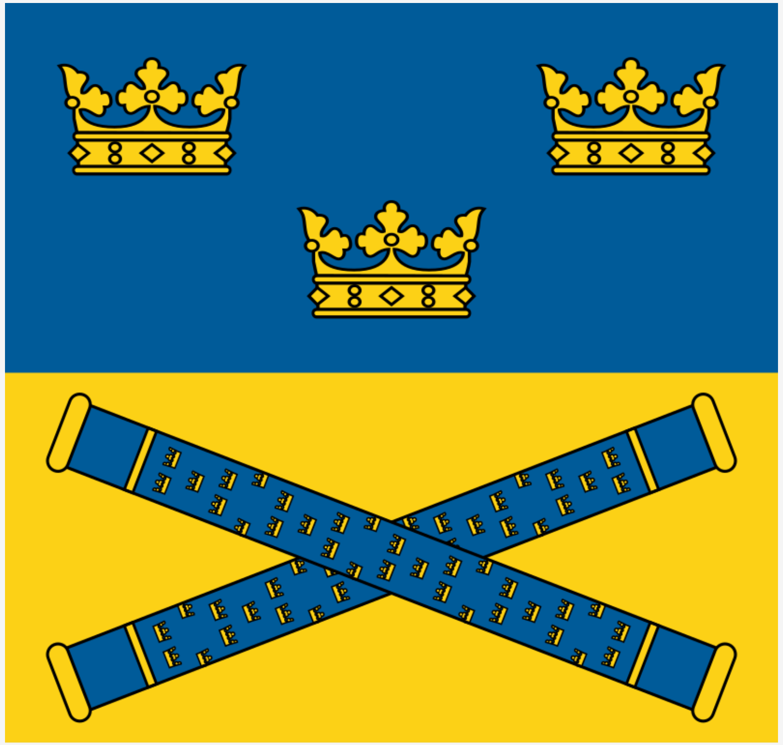

ÖB Vapen

Åren 2005–2008 var Bydén ställföreträdande chef och 2008–2009 chef för helikopterflottiljen. År 2009 utnämndes Bydén till chef för flygvapenavdelningen vid högkvarterets produktionsledning. Han var 2011 stabschef för ett regionalt kommando inom International Security Assistance Force (ISAF) i Afghanistan, och återkom till Sverige som flygvapeninspektör och flygtaktisk chef, senare namnändrat till flygvapenchef 2014. Han tillträdde som överbefälhavare efter Sverker Göranson den 1 oktober 2015 och utnämndes då till general. Den 1 april 2021 beslutade och tillkännagav regeringen att man förlängde Bydéns förordnande som överbefälhavare från den 1 oktober 2021 till 30 september 2024.
Bydén invaldes 2016 som ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien.

I januari 2024 fick Bydén skarp kritik efter att han och partnern Linda Staaf startat ett konsultbolag inom strategisk omvärldsanalys, trots att hans förordnande som överbefälhavare löper ut först i september 2024.
Bydén kritiserades för ”uselt omdöme” av bland andra Dagens Nyheters Amanda Sokolnicki för att han bildat bolaget i ett anmärkningsvärt olämpligt läge.
Arbetsrättsexperten Tommy Iseskog kallade skadan på Bydéns trovärdighet ”irreparabel” och menade att det vore rimligt att avgå.

Historik

I Sverige hade redan Riksdagen 1624 slagit fast att befolkningen både i städer och på landsbygden skulle försvara hembygden vid krigsfara eller krigshot. Denna historiska föregångare till hemvärnet kallades Borgarbeväpning. Dock hade den sista resten av detta upplösts 1870 då Stockholms borgerskaps militärkårer upplöstes.

Det upptrappade krigshotet under 1939 som övergick i Andra världskriget efter Tysklands anfall på Polen och Sovjetunionens på Finland under hösten samma år, skapade stor oro i Sverige. Värnpliktsarmén hade begränsade resurser och man började ställa krav på att kunna försvara hembygden med någon form av skyddsstyrkor. Flera skytteföreningar började på eget initiativ bilda hemvärn, först ut var Tärnsjö i Uppland 4 januari 1940, följt av Lit i Jämtland den 21 januari (började 1939, först formellt 21 januari) och Morlanda i Bohuslän 26 januari. I Skåne bildade under våren 1940 skyttegillena i Tågarp, Barkåkra, Genarp, Oderljunga och Klippan egna hemvärn.

Man kom dock här i konflikt med lagen mot bildande av militära skyddskårer av år 1934.

Historik

Försvarsviljan var stark och regeringen agerade snabbt. Den 29 maj 1940 beslöt riksdagen om att bilda ett hemvärn. Då hade också Danmark och Norge, i början på april, fallit för den framryckande tyska krigsmakten. Hemvärnet skulle bestå dels av ungdomar som inte gjort sin värnplikt, dels av äldre som överstigit värnpliktsåldern. Man räknade med att Hemvärnet skulle omfatta cirka 50 000 man, men några veckor senare kunde den nyutnämnde hemvärnschefen överste Gustaf Petri räkna in cirka 90 000 frivilliga män.

Från början fanns inga uniformer utan envar hade endast en armbindel med landstormsmärke och i bästa fall ett m/96-gevär eller en hagelbössa. Man led i början svår brist på vapen till hemvärnet, och övervägde att förse trupperna med de enkelladdade 8 mm Remingtongevären m/1867-89 som fortfarande fanns i arméns förråd.

Efter fredsslutet mellan Finland och Ryssland 1940 återlämnades dock 77 000 m/96 gevär som varit utlånade dit, varvid vapenfrågan löste sig och Remingtongevären kunde stanna i förråden som en "sista reserv"

Historik

Ett uniformsreglemente antogs 1940, varvid områdes- och kretsbefälhavare tilldelades m/39-uniform. Övriga hemvärnsmän tilldelades en enklare överdragsuniform, m/1940. Den visade sig dock snart olämplig för fältbruk och en ny överdragsuniform m/1941 antogs, vilken i oktober började levereras till förbanden. Vinterutrustning saknades dock fortfarande. En särskilt överdragsmössa togs fram för hemvärnets behov men blev inte uppskattad bland förbanden. I stället anskaffade många vintermössa m/1943. I takt med att äldre kappor av m/1886 och m/1910 kasserades för fälttjänst övertogs dessa av hemvärnet. Genom lottor och anhöriga till hemvärnsmän syddes snökåpor och snödräkter av kasserade lakan efter modellanvisningar.

År 1964 började hemvärnet tilldelas omsydda fältuniform m/39-58 och samma år började hemvärnsbefälet erhålla permissionsuniform m/60. Under början av 1970-talet började hemvärnsmännen utrustas med fältuniform m/59

År 1985 bildades det marina hemvärnet och då fanns omkring 120 000 frivilliga inom 66 hemvärnsbataljoner, men det dröjde ända fram till 1989 innan kvinnor fick bli hemvärnssoldater.

Historik

År 2010 var 15 procent av personalen kvinnor. År 1995 skrotades m/96-gevären och ersattes med Automatkarbin 4 och nu började hemvärnet även köpa in egen materiel i stället för att enbart använda arméns avlagda. År 2000 fanns ungefär 70 000 soldater och 60 bataljoner kvar.

Efter försvarsbeslutet 2004 lades driftvärnet ner 2005 och nu hade antalet soldater minskat till cirka 40 000. Detta år blev det även en stor debatt om att Hemvärnet skulle byta namn. Resultatet blev "Hemvärnet – nationella skyddsstyrkorna", även om namnet inte ändrades formellt. Nu började även hemvärnsinsatskompanier bildas. I och med försvarsbeslutet 2009 blev värnplikten vilande och ersattes med en frivillig militär grundutbildning. För att inte förlora rekryteringsgrunden började Hemvärnet år 2010 med en frivillig direktutbildning, kallad grundläggande soldatutbildning – hemvärn (GSU-Hv). Man beslutade också att Hemvärnets numerär skall vara 22 000 och antalet bataljoner ska vara 40 stycken före år 2014.

Historik

Hemvärnet skall också bli slagkraftigare genom att 17 000 soldater istället för som tidigare cirka 5 000 skall ingå i de mer kvalificerade och rörligare hemvärnsinsatskompanierna. GSU-Hv är numera integrerad i GMU.
I Försvarsmaktens budgetunderlag till regeringen för 2020 föreslogs att de fyra militärregionala staberna från 1 januari 2020 skulle inrättas som egna organisationsenheter. Cheferna för militärregionstaberna föreslogs i sin tur underställas rikshemvärnschefen avseende produktion av utbildningsgrupper och hemvärnsförband. Där med kom även utbildningsgrupperna med hemvärnsbataljonerna vid samma tidpunkt att överföras och underställas militärregionerna.

Detta medförde att utbildningsgrupperna överfördes från utbildningsförbanden till militärregionerna. regeringens proposition framhöll dock regeringen att den militära regionala indelningen kunde komma att justeras, det beroende på utfallet av utredningen "Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar"

Historik

Den stridande enheten inom Hemvärnet är plutonen. Två till fyra plutoner bildar ett kompani som står under befäl av en kompanichef. Två eller fler kompanier ingår sedan i en hemvärnsbataljon med en bataljonschef som ansvarar för insatserna inom sitt område. Bataljonschefen är i sin tur underställd militärregionstab. Staberna har ansvaret för regional ledning vid nationell krishantering och ska fungera som kontaktpunkt för exempelvis polis, räddningstjänst, kommuner och länsstyrelser.

Sverige är indelat i fyra militärregioner: Nord, Mitt, Väst, Syd. Gotlands regemente har det det territoriella ansvaret för Gotland. De regionala staberna har uppgiften att leda främst bevaknings- och skyddsuppgifter, genomföra civil-militär samverkan samt stöd till samhället. När uppgifternas löses kan chefen för den regionala staben föra befälet över olika krigsförband däribland hemvärnsförband. De regionala cheferna med stab ska stödja samhällets krisberedskap såväl vid händelser i fred, vid kris och vid krig.

Historik

Hemvärnet stöds med resurser för utbildning och administration av 22 militärregiongrupper som är geografiskt fördelade över hela Sverige. Dessa militärregiongrupper är i sin tur underställda cheferna för de fem militärregionerna. Gotlandsbataljonen är underställd Gotlands Regemente (P 18). Enhetliga riktlinjer och material för utbildningar bestäms centralt av Hemvärnets stridsskola. Rikshemvärnsstaben ansvarar för det övergripande arbetet med hemvärnsförbanden och produktionsledning av militärregionerna, Hemvärnets stridsskola (HvSS) samt samordning av Försvarsmaktens arbete med frivilliga försvarsorganisationer. Från och med den 1 januari 2012 är Hemvärnet organiserat i 40 bataljoner, detta efter en reducering av det tidigare antalet 60 stycken. I den nya organisationen numreras Hemvärnsbataljonerna från 10 till 49. Vidare skiljer sig själva sammansättningen av bataljonerna, detta då olika funktionsförband ingår i bataljonerna, vilka i vissa fall ses som nationella resurser. Den skilda sammansättningen berör dock inte Hemvärnets insats- och bevakningskompanier, då dessa återfinns i samtliga bataljoner.

Från den 1 januari 2015 gjordes en namnjustering på bataljonerna, till exempel Norrbottens hemvärnsbataljon bytte namn till Norrbottensbataljonen.

Hemvärnet

Antagningskrav

När man blivit godkänd på dessa kurser gör man en 3 dagars introduktionsutbildning på sitt förband och sedan blir man specialist och upptas i förbandet. Den totala utbildningstiden för att bli specialist i hemvärnet är således ca 1 månad

Alla svenska medborgare som fullgjort militärtjänst om minst 90 dagar eller särskild korttidsutbildning om två veckor plus befattningsutbildning kan frivilligt skriva avtal (kontrakt) med Försvarsmakten om att ingå i Hemvärnet. Efter ansökan ska personen godkännas av Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och Säkerhetspolisen och ett utlåtande ska lämnas av de lokala sociala myndigheterna. Det görs även en bostadskontroll. Efter en så kallad introduktionsutbildning anses personen vara kontrakterad hemvärnssoldat och då sker placeringen i förband som i normalfallet blir det närmaste kompaniet inom den lokala hemvärnsbataljonen.

Den som ej genomgått ordinarie militär grundutbildning kan antas som specialist i Hemvärnet efter att ha genomfört Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) som är 14 dagar lång och genomförs av någon av de frivilliga försvarsorganisationerna. Därefter utförs specialistutbildningen som också är drygt 14 dagar lång i någon av de frivilliga försvarsorganisationernas regi.

Utbildning

Övrig utbildning varierar till innehåll, från formella skjutövningar till strid i bebyggelse och sträcker sig uppemot en vecka i tid. Dock är det i regel fråga om helgövningar på en eller två dygn.

Hemvärnssoldater är kontrakterade att öva minst fyra eller åtta dagar per år (fyra dagar gäller för de cirka 5 000 soldaterna i bevakningskompanierna, åtta dagar gäller för de cirka 17 000 soldaterna i hemvärnsinsatskompanierna) och varje enskild bataljon har en krigsförbandsövning (KFÖ) som omfattar fyra dagar och som äger rum samma vecka varje år. Chefer övar upp till 15 dagar per år beroende på befattning. Den fasta övningsveckan ska ge möjlighet för varje soldat att kunna planera inför just sin övning. Hemvärnsinsatskompanierna genomför förutom denna KFÖ även en särskild övning [för] förband (SÖF) om fyra dagar. Specialistpersonalen följer den utbildningstid som gäller för just det kompani de tjänstgör inom, som exempel ska en bilförare i ett hemvärnsinsatskompani göra åtta dagar.

Före 2010 gällde ett timsystem där den enskilde soldaten skulle göra minst 20 timmar (60 timmar för insats).

När dagsystemet infördes höjdes även ersättningarna för fullgjord avtalstid för att motivera soldaterna att ta ledigt för övningar utan att förlora för mycket inkomst.

Utrustning

Bataljonsledningarna har visst datorstöd för stridsledning. Radiokommunikation sker i huvudsak med Ra180, som ersätter de gamla Ra145/146, och med UK/HF-radio Ra763. En gruppradio samt RAKEL är under utdelning. Bildförstärkarna Körning och Span4 har introducerats inom hemvärnet på plutonsnivå och Hemvärnet köpte även in egna bildförstärkare från Ryssland under tidigt 2000-tal. Minor finns att tillgå mot bepansrade och obepansrade fiender.

Frivilligorganisationerna förser Hemvärnet med specialistkompetens såsom signalister, fordonsförare och förplägnadspersonal. Till exempel används hundar och hundförare från Svenska Brukshundsklubben då hunden i många fall är överlägsen människan i att upptäcka vissa former av hot.

Den personliga utrustningen förvaras i hemvärnssoldatens bostad. Det personliga vapnet förvaras centralt i en vapenkassun. Alla understödsvapen samlas centralt inom utbildningsgruppen och kompaniernas egna utrustningar (tält, koktrossar med mera) förvaras i lokala förråd.

Ungdomsverksamhet

Varje pluton, kompani, bataljon, militärregion och rikshemvärnschefen har ett eget råd och behandlar frågor om på just deras nivå. Motioner och andra förslag kan även skickas uppåt i beslutsordningen.

Hemvärnet har även en ungdomsverksamhet (hemvärnsungdomar) där flickor och pojkar vid 15 års ålder kan bli medlemmar. Ungdomarna får utbildning i skytte, sjukvård, militär idrott, hälsa, förläggningstjänst, lära sig leva i kallt klimat och viss militärkunskap. Någon soldatutbildning får inte förekomma i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter som Sverige har ratificerat. Ungdomarna skjuter med gevär i kaliber 22 long (samma kaliber som ett skidskyttegevär) tills de blir 17 år och får utbildas på Ak 4 och Ak 5. Ungdomarna får vid myndig ålder (18 år) börja utbildas för strid. Militär ungdomsverksamhet bedrivs i stor utsträckning av Hemvärnet, Försvarsutbildarna, Sjövärnskåren och Flygvapenfrivilliga. Sjövärnskåren och Flygvapenfrivilliga har huvudmannaskap på sina respektive arenor medan Försvarsutbildarna delar sitt uppdrag med bland annat FMCK och FRO. Försvarsutbildarna, Sjövärnskåren och Flygvapenfrivilliga har alla längre kurser under sommar- och vinterlov. Försvarsutbildarna har även kurser under vår- och höstloven. Många av dess regionala och lokala verksamheter bedrivs veckovis återkommande.

Hemvärnsmuseet var ett militärhistoriskt museum som låg i Vällinge, Salems kommun. Museet låg på Hemvärnets stridsskolas (HvSS) område och var en del av Sveriges militärhistoriska arv. Museet visade Hemvärnet under nittonhundratalet, lite före och efter samt driftvärnet och frivilligorganisationerna. Musieansvariga var Lars-Gunnar Sederlin och Kerstin Reinholdsson. Museet stängdes 2019 men flera föremål finns att beskåda på Digitalt Museum.

Museet öppnade 1971 i Askgården, en arbetarlänga för Vällinge bruk från 1750-talet. Samlingen byggdes upp sedan 1950-talet och fick sin slutliga form till Hemvärnets 50-årsjubileum 1990. Museet visade på cirka 300 m² utställningsyta Hemvärnets historia och dess föregångare, det forntida larmsystemet vårdkasar, Skarpskytterörelsen och Landstormen. Distansundervisning under beredskapsåren bestod av bland annat brevskola från Kooperativa förbundet.
Via rundradion undervisades hemvärnsmannen om en säker hantering av Mauser-96. I rummen med beredskapstiden 1940–1945 kunde man dra igång flygvarnaren. På övervåningen visades frivilligorganisationerna, musikkåren och driftvärnet. Ett av museets större utställningsföremål var en luftvärnsautomatkanon m/1940–70 av märke Bofors.

LANDSTORMSRÖRELSEN
90 SVERIGE
SVERIGE 15
HEMORTSFÖRSVARET

BEREDSKAPSÅREN 1940–45

FRO
SAMVERKANDE ORGANISATIONER

Intresset växer – Hemvärnet väntar ny våg av sökande: ”Kommer bli en utmaning”

När Ryssland den 24 februari 2022 startade sitt angreppskrig mot Ukraina så visade rekordmånga svenskar sitt intresse för att gå med i någon av landets alla frivilliga försvarsorganisationer. Mest ansökningar fick den största och mest kända – Hemvärnet.

Nu, efter uttalanden om säkerhetsläget från bland annat ÖB, ser man en ny ström med ansökningar. Vi hade över 1000 sökande 2022.
Normalt sett har vi kanske 15 till 20 stycken en månad i den här perioden. Nu har Hemvärnet över 100 stycken i månaden. I Skåne har antalet ansökningar ökat med 20-25 procent på ett år, enligt hemvärnet. Enligt hemvärnet är intresset det största på närmare 30 år.